

Таким чином, система КПД повинна, як мінімум, дозволити представити стратегічні і тактичні цілі в вимірюваному вигляді. Система бюджетів, яка розробляється, повинна дозволити оцінити діяльність виділених у фінансовій структурі ЦФО (центрів фінансової відповідальності) і напрямків бізнесу (ефективність, як перевищення доходів над витратами).

Отже, бюджетування – це, з одного боку, процес складання фінансових планів і кошторисів (бюджетів), а з іншого – управлінська технологія, призначена для вироблення і підвищення фінансової обґрунтованості прийнятих управлінських рішень

Список посилань на джерела

1. П'ятничук І. Д. Формування сучасного концептуального підходу до визначення поняття "Система бюджетування" [Електронний ресурс] / І. Д. Пятничук // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". – 2011. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2509>.

2. Ілляшенко Т. О. Бюджетування як напрямок удосконалення системи управління діяльністю підприємств / Т. О. Ілляшенко, К. В. Ілляшенко, М. В. Скобенко // Вісник Сумського національного університету. Серія Економіка. – 2012. – №3. – С. 36–44.

3. Червінська О. С. Стан та перспективи розвитку підприємств нафтогазового комплексу / О. С. Червінська. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2014. – №25. – С. 300–307.

УДК 658.14

Л. М. Савчин, асистент

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ ЯК ІНСТРУМЕНТУ КЕРОВАНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА НГК

Вступ. Поточні кризові умови господарювання характеризуються пошуком стратегії, що дозволяють підприємствам виживати і ровиватись в зовнішньому середовищі. Проблема оптимізації інвестиційної діяльності, як одного з ключових елементів загальної стратегії розвитку підприємства зокрема та національної економіки загалом є надзвичайно актуальною, особливо за швидко змінюваних умов зовнішнього середовища. Внаслідок кризи 2008 року відбулось перетікання інвестиційного капіталу із сектору виробництва (в т.ч. видобутку) до сектору фінансового ринку, де в короткій перспективі рівень віддачі є суттєво вищим; а також за відсутності законодавчих обмежень щодо виведення інвестицій відбувся витік інвестиційного капіталу з країни.

Постановка проблеми. Оскільки розвиток підприємств нафтогазового комплексу є неможливим без капіталовкладень, а інвестиційні очікування інвесторів (акціонерів) не завжди співпадають з пріоритетами розвитку підприємств НГК, то за поточних обставин актуальним буде розробити таку

оптимальну модель розвитку діяльності підприємства НГК, яка б узгоджувала інтереси усіх зацікавлених сторін, а саме: менеджменту підприємства (нарощування видобутку вуглеводнів, постійний ріст та розвиток, співвідношення "витрати-обсяг видобутку", розв'язок екологічних проблем) та інтереси інвесторів (віддача на інвестований капітал, термін окупності). Системне дослідження пріоритетності інвестиційної діяльності крізь призму розвитку підприємства у вітчизняній економічній науці не набули комплексного характеру. Теоретична і практична значущість названої проблеми і невіршеність багатьох методичних і практичних питань визначили актуальність досліджень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам розвитку підприємства та управління розвитком присвячені роботи як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, а саме: Раєвнєвої О. В. [7], Василенко В. О. [1], Пономаренко В. С. [6], Тридіда О. М. [6], Кизима М. О. [6] та ін. [4, 5, 6]. Концепції та особливості розвитку підприємств нафтогазового комплексу досліджені у роботах Фадєєвої І. Г. [8], Полянської А. С. [9], Мамонтової Н. А. [10].

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток для організації розглядається, з одного боку, як такий тип змін, що підвищує ступінь організованості системи, а з іншого – як виділена у складі підприємства система, в якій об'єднані інноваційні процеси, що ведуть до кількісних та якісних змін у всіх функціональних галузях підприємства, а також контури її управління на основі зворотних зв'язків, у яких розв'язуються задачі стратегічного й тактичного управління й запускаються механізми самоорганізації оперативного управління розвитком [2]. Основними джерелами розвитку відкритих систем є внутрішні протиріччя, які викликаються і локалізуються процесами самоорганізації системи; випадкових відхилень факторів зовнішнього середовища, що зумовлені різноманітними змінами оточення підприємства і локалізуються механізмами негативного зворотного зв'язку.

Дунська А.Р. розглядає розвиток підприємства в трьох основних аспектах: 1) технічний (науково – технічний) розвиток – спрямований на вдосконалення якості продукції, технології за рахунок впровадження техніко – технологічних нововведень; 2) ринковий розвиток – полягає в розширенні сфери споживачів, збільшенні частки ринку тощо; 3) організаційний розвиток – зорієнтований на розвиток окремого працівника, групи, вдосконалення системи та процесів управління тощо. Кожен з цих аспектів розвитку має інноваційний характер, отже можна стверджувати, що базовим елементом процесу розвитку підприємства є нововведення. Технічний розвиток базується на техніко-технологічних нововведеннях, ринковий та організаційний види розвитку, в свою чергу, базуються на організаційно – управлінських нововведеннях [3].

На нашу думку, розвиток підприємства потрібно розглядати в розрізі складових потенціалу підприємства, тобто окрім зазначених вище аспектів, враховувати майновий, виробничий, маркетинговий, фінансовий потенціал підприємства тощо та рівень інвестиційних очікувань інвестора. Адже відплив

інвестиційних ресурсів через недостатню віддачу та незадовільну рентабельність результатів призведе до згорання масштабів виробництва та остаточного припинення діяльності підприємства загалом. Наступними передбачуваними результатами цього процесу є: в макроекономічному аспекті – втрата підприємства як платника податку до державного та регіонального бюджетів, звільнення працівників та збільшення державних видатків на здійснення соціальних видатків, перетікання інвестиційних ресурсів в інший регіон, галузь.

Висновки з поведеного дослідження. Кінцевою метою дослідження є розробка наукових засад та в та механізмів, які б спонукали: інвесторів – до постійного реінвестування не тільки у інтенсифікацію поточного видобутку вуглеводнів (виснаження підприємств та родовищ), але й в розвиток підприємств НГК; а підприємства НГК – не лише до видобутку, продажу і транспортування вуглеводнів як сировини, а до розвитку (створення диверсифікованого ланцюга видобутку і переробки вуглеводнів і виробництва продукту з високою доданою вартістю в контексті концентрації інвестиційного капіталу в межах підприємства, виробничого сектору, країни).

Список посилань на джерела

1. Василенко В. О. Стратегічне управління : [навч. посібник] / В. О. Василенко, Т. І. Ткаченко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 396 с.
2. Верба В. А. Підсистема управління розвитком на підприємстві: концептуальні засади створення та функціонування. Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право) / В. А. Верба ; голов. ред. О. П. Степанов. – К. : Книжкове вид-во НАУ, 2009. – Вип. 1–2. – С. 404–411.
3. Дунська А. Р. Інноваційна стратегія як сучасний інструмент управління розвитком підприємства / А. Р. Дунська. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.confcontact.com/20101008/5_dunska.htm.
4. Запасна Л. С. Економічна сутність розвитку підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://masters.donntu.edu.ua/2009/fem/zavotneva/library/tez5.htm>.
5. Погорелов Ю. С. Розвиток підприємства: поняття та види / Ю. С. Погорелов. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/Articles/Kultnar/knp88/knp88_75-81.pdf.
6. Пономаренко В.С. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи: [монографія] / В. С. Пономаренко, О. М. Трилід, М. О. Кизим. – Х. : Видавничий Дім "ІНЖЕК", 2003. – 328 с.
7. Расвнева О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі: [монографія] / О. В. Расвнева. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2006. – 496 с.
8. Фадєєва І. Г. Системно-синергічні засади управління розвитком нафтогазових підприємств корпоративної структури: [монографія] / І. Г. Фадєєва. – ІФНТУНГ, Івано-Франківськ: ПП Кузів Б., 2012. – 459 с.
9. Полянська А. С. Ситуаційний підхід у формуванні концепції розвитку промислових підприємств : монографія / А. С. Полянська. – Івано-Франківськ :

Факел, 2012. – 214 с.

10. Мамонтова Н. А. Управління вартістю компанії нафтогазового комплексу в умовах інноваційного розвитку: [монографія] / Н. А. Мамонтова. – Львів: ПАІС, 2011, – 484 с.

УДК 005.52:005.334: 622.691.4

Т. В. Семенютина, асистент

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕФЕКТИВНОГО РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ НА ГАЗОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Глибока структурна криза економіки України, домінування олігархічної форми власності на виробничі об'єкти, бюрократія та високий рівень корупції в державі, недосконала фіскальна політика, воєнні дії на сході країни і значна соціальна напруженість у суспільстві істотно посилюють ситуацію невизначеності та ускладнюють процес управління діяльністю вітчизняних суб'єктів господарювання. За таких умов успіх підприємства у конкурентній боротьбі є неможливим без ризик-менеджменту, спрямованого на максимально можливе використання сприятливих можливостей з урахуванням потенційних загроз. Особливо важливою є організація ефективної системи управління ризиками на вітчизняних газотранспортних підприємствах, адже від стабільності їх функціонування значною мірою залежить рівень енергетичної безпеки України та країн ЄС.

Огляд вітчизняних та зарубіжних літературних джерел у сфері ризикології свідчить про різноманітність точок зору щодо розуміння сутності поняття "ризик-менеджмент", в більшості з яких [1, с. 318], [2, с. 34], [3, с. 257], [4, с. 216-217] головна увага акцентується виключно на можливих негативних наслідках реалізації ризику та заходах щодо їх зниження. На нашу думку, такий підхід є досить одностороннім, оскільки не враховує цільового аспекту ризику – можливості отримання певної додаткової вигоди у порівнянні із безризиковим варіантом дій. Узагальнивши та систематизувавши погляди сучасних науковців, вважаємо за доцільне трактувати ризик-менеджмент як систему управління ризиками, що передбачає розробку стратегії і тактики ризик-управління, спрямованих на максимальну реалізацію шансів досягнення бажаних цілей в межах прийнятної ризику в умовах невизначеності, небезпек та загроз.

Загалом, за нашими спостереженнями, в Україні успішний практичний досвід впровадження системного ризик-управління, на сьогоднішній день, є здебільшого лише у тих суб'єктів господарювання, діяльність яких характеризується стабільно високим "фоном загроз" (у сфері оборони, фінансів, страхування, митній справі тощо). Щодо вітчизняних газотранспортних підприємств (ГТП), аналіз організаційної структури ПАТ